

Henri Michaux: *keřaly Pápekka,*
in: *Prostor umění,*
přel. Václav Jemelka, 2000.

I Pokojný člověk

Pápekka natáhl ruce ven z postele a podivil se, že nenarazil na zeď. „Hm,“ pomyslel si, „asi ji sežrali mravenci“ – a spal dál.

Krátce nato – popadla ho jeho žena a zacloumala jím.

„Tady to máš, ty jeden hnípale,“ řekla mu. „Nevíš nic lepšího než spát, a zatím nám ukradli dům.“ A skutečně, kam se podíval, bylo jen holé nebe. „No, stalo se – stalo,“ pomyslel si.

Krátce nato se ozval nějaký rámus. Byl to vlak a plnou parou se hnál rovnou na ně. „Když má tak naspěch,“ pomyslel si, „to tam určitě bude dřív než my,“ a spal dál.

Pak ho probudila zima. Byl celý promočený od krve. Opodál leželo pár kusů, co zbyly z jeho manželky. „S krví,“ pomyslel si, „je vždycky spousta nepříjemností. Vůbec bych se nezlobil, kdyby se nám ten vlak byl radši vyhnul. Ale zkrátka, nevyhnul se...“ A spal dál.

„Prosím vás,“ říkal soudce, „vysvětlete nám laskavě, jak si vaše žena mohla sama způsobit zranění takového rázu, že jsme ji našli rozřezanou na osm kusů, a jak to, že vy jste byl u toho, a nehnul jste prstem, abyste jí v tom zabránil, ba že vám to všechno snad vůbec ušlo! To je ta záhada. V tom je celé jádro věci.“

„V tomhle směru mu opravdu nepomůžu,“ pomyslel si Pápekka, a spal dál.

„Poprava bude vykonána zítra. Obžalovaný, chcete k tomu něco dodat?“

„Promiňte,“ řekl, „nevím, o co jde, nedával jsem pozor.“ A spal dál.

„Ano, ovšem... Já jenom... Chtěl jsem vás poprosit o pohlednici, o fotografii...
by snad... příležitostně...“ A odjede z města, aniž co viděl.

Nebo na lodi, když na něj palubní důstojník najednou ukáže prstem: „A co ten-
tady pohledává? Koukám, že tam dole už nevědí, co je to kázeň. Sundejte mi ho
rychle do kotelny, druhá směna už zvonila.“ A jde pryč, pohvizduje si, kdežto
šrka pak dře a dře, dokud loď nedopluje.

Ale nic nenamítá, nestěžuje si. Myslí na ty nešťastníky, kteří cestovat vůbec ne-
tou, zatímco on si cestuje, cestuje dnes a denně.

IV

V komnatách Královniných

Když se Pápěrka dostavil do paláce s pověřovacími listinami, řekla mu Královna:
„Ovšem Král je v této chvíli silně zaneprázdněn. Setkáte se s ním později.
Zajdeme za ním společně kolem páté, jestli proti tomu nic nemáte, Jeho Veličenstvo
má Dány v oblibě, Jeho Veličenstvo vás přijme s velkým potěšením, zatím byste se
snad mohl se mnou trochu procházet.“

Tenhle palác je tak obrovský, pokaždé mám strach, že v něm zabloudím a najed-
nou se ocitnu třeba v kuchyni, což jak sám uznáte, by na Královnu bylo opravdu trap-
né. Půjdeme tudy. Nebojte, vyznám se tu. A tohle je moje ložnice.“

Vejdou do ložnice.

„Máme před sebou dobré dvě hodiny, takže byste mi třeba mohl chvíli předčítat,
jenže tady nemám nic moc zajímavého. Možná hrajete karty? Ale musím vás upozor-
nit, že já hned prohrávám.“

Hlavně mi tu pořád nestůjte, unavíte se; vsedě se člověk hned nudí, tak co kdy-
bychom se natáhli na tuto pohovku.“

Ale hned je zas na nohou.

„V tomhle pokoji panuje pořád nesnesitelné vedro. Byla bych moc ráda, kdy-
byste mi pomohl sundat ty šaty. Potom si budeme moci pěkně popovídat. Tolik
bych se chtěla dovědět různé věci o Dánsku. Ty šaty ostatně jdou dolů skoro samy,
až je mi divné, jak to vydržím celý den oblečená. Ty šaty jdou dolů, ani o tom ne-
víte. Vidíte, zvednu ruce, a teď by mi je stáhlo i dítě. Samozřejmě bych mu to ne-
dovolila. Mám je moc ráda, ale po paláci se toho nakleветí, a navíc děti všechno za-
šantročí.“

A Pápěrka ji svlékne.

„A co vy, poslechněte, vy si neodložíte? Zůstat v ložnici takhle navlečený působí

škrobeně, a nemůžu se na vás dívat, připadá mi, že odejdete a necháte mě samu samotinkou v tomhle velikánském paláci.“

A tak i Pápěrka se svlékne a přilehne si jen v košili.

„Je teprve čtvrt na čtyři,“ praví Královna. „Víte toho o Dánsku opravdu tolik, abyste mě tím dokázal zabavit celou hodinu a tři čtvrtě? To po vás nemůžu chtít. Chápu, že by to bylo velice obtížné. A víte co, když už vás tu mám, ukážu vám jednu věc, která mi notně vrtá hlavou. Moc by mě zajímalo, co na to jako Dán řeknete.“

Podívejte, tady pod pravým prsem mám tři znaménka. Vlastně ne tři: dvě malá a jedno velké. Vidíte to velké, vypadá skoro jako... Je to vážně divné, vidte, a teď srovnejte levý prs: bělounký, čistý, bez poskvrnky!

Tak co, řekněte něco, ale nejdřív si to pořádně prohlédněte, dejte si na čas...“

A Pápěrka zkoumá, prohlíží. Sahá si, ohmatává chvějícími se prsty, zpytování skutečnosti ho ohromuje a prsty znovu a znovu vykrucují ty křivky a ty oblíny.

A Pápěrka rozvažuje.

„Jak vidím, kladete si otázku,“ řekne po chvíli Královna, „teď už je mi jasné, že jste znalec. Rád byste věděl, zda nemám ještě nějaké jiné. Ne, nemám,“ řekne a hned zrudne, celá zmatená.

„A teď mi povídejte o Dánsku, ale hodně se ke mně přitiskněte, ať nepřeslechnu jediné vaše slůvko.“

Pápěrka se přisune blíž; lehne si k ní, a teď už se mu nepodaří nic zakrýt.

Vzápětí také:

„Poslyšte,“ řekne Královna, „čekala jsem, že budete mít ke Královně víc úcty, nicméně když už jste to tak dopracoval, nechtěla bych, aby nám *tohle* bylo na závadu při našem dalším hovoru o Dánsku.“

A Královna ho strhne k sobě.

„Hladte mě hlavně na nohou,“ říkala mu, „jinak hned myslím na něco jiného, vlastně už nevím, proč jsem si vůbec lehala...“

A přesně v tu chvíli vešel dovnitř Král.

.....

Vy strašná dobrodružství, lhostejno už jak zapředená a jak usoukaná, trýznivá dobrodružství, jež s námi zahrává nesmiřitelný nepřítel.

VI

Pápěrkovo vidění

Táhlý, žlutý sýr, vážným krokem pohřebního koněspřeží, táhlý, žlutý sýr, vážným krokem pohřebního koněspřeží, převaloval se v sobě jako úžlabí světa. Bylo to spíš obrovské ňadro, stará homole masa, a zaléhalo nedozírný kraj, který musel být příšerně zapařený.

Po levici sjížděla kavalerie. Byl to ale pohled, ti koně, jak brzdí zadními kopyty. Takoví pyšní jezdci – což nikdy nepojedou vzhůru? Nikdy! A velitel usilovně rozkládal rukama na protest, ale hlásek měl už takový slaboučký, bylo by s podivem, kdyby se někdo chtěl ohlížet na to, co říkal, to zrovna jako kdyby promluvilo zrníčko rýže.

Nakonec se začali nějak bořit a propadat, a už se neobjevili. Náhle v té měkké věci něco jako by spustilo, jako by povolilo, a z útržků odpadlých do všech stran se po nějaké době utvořil dlouhý pás, dlouhatánský, a přece tak pevný, že by se po něm i celá kavalerie mohla tryskem prohánět. Její útvary však zmizely. Jenom postava velitele se ještě rýsovala. Bylo by se dokonce málem zdálo, že setrval ve svém protestujícím postoji, kdyby mu úplně nesklesla ta jeho namyšlená hlava. A jako by ho do té chvíle jen ta hlava držela na nohou a zpříma, svalil se vzápětí celý. Takový byl z něho lehounký váleček a kutálel se dolů po tom pásu, tiše zvonil a jistě byl uvnitř celý dutý, a krásně veselý.

A Pápěrka? Ten seděl vedle postele, díval se, díval a mlčky přemítal.

VII

Jak Pápěrku bolel prst

Pápěrku nějak pobolíval prst.

„Asi bys měl radši zajít k doktorovi,“ řekla mu žena. „Většinou to spraví mastička.“

Pápěrka poslechl.

„Jedno uříznutí prstu,“ řekl chirurg, „maličkost. S narkózou to máte bratru za šest minut. Máte dost peněz, k čemu je vám tolik prstů. Opravdu s potěšením vám ten maličký zákrok udělám. Potom vám ukážu nějaké vzorky umělých prstů. Máme tam některé i velmi půvabné. Možná poněkud drahé. Na takových věcech se ovšem nedá šetřit. Uděláme vám, co máme nejlepšího.“

Pápěrka pohlédl zádumčivě na svůj prst a omluvil se.

„Víte, pane doktore, ale tohle je ukazovák, velice potřebný prst. Teď kupříkladu musím ještě odepsat mamince. Při psaní vždycky používám ukazovák. Maminka by si dělala starosti, kdybych jí co nejdřív nenapsal, přijdu k vám za několik dní. Je to citlivá žena, všechno jí hned rozruší.“

„Snadná pomoc,“ řekl chirurg, „tady máte papír, bílý papír, samozřejmě bez hlavíčky. Několika procítěnými slovy jí navrátíte radost.“

Já zatím zatelefonuji na kliniku, aby tam všechno zařídili, nám postačí už jen se chopit sterilizovaných nástrojů. Hned jsem zpátky...”

A také je.

„Všechno v pořádku, už nás čekají.“

„Promiňte, pane doktore,“ hlesl Pápěrka, „podívejte, ruka se mi třese, nic s tím nesvedu... a...“

„Ano,“ řekl chirurg, „máte pravdu, lepší bude nepsat. Ženy jsou strašně vnímavé, zvláště matky. Když jde o syna, slyší hned trávu růst a z drobnůstky hned udělají

nevímco. Pro ně jsme pořád jen malé děti. Tady je vaše hůl a klobouk. Auto čeká.“

Dorazí na operační sál.

„Doktore, vážně. Heleďte...“

„No tak,“ odbyl ho chirurg, „jen klid, zbytečně si děláte těžkou hlavu. Napíšeme ten dopis spolu. Během operace o tom popřemýšlím.“

Přiloží Pápěrkovi masku a uspí ho.

„Taky ses mě mohl nejdřív zeptat, co já na to,“ řekla Pápěrkovi manželka. „Hlavně si nepředstavuj, že uříznutý prst ti zas hned tak naroste.“

Mužský s pahýlma, na to mě neužije. Jak zjistím, že máš tu ruku už nějak moc očesanou, můžeš to u mě zabalit.

Mrzáci jsou zlí, jsou z nich rázem sadisti, a mě nevychovali tak, jak mě vychovali, abych se dostala nějakému sadistovi. Jestli sis namlouval, že tě z čiré dobroty budu v tomhle obstarávat, tak to ses spletl, měl sis to předem líp rozmyslet...“

„Víš co,“ praví Pápěrka, „o budoucnost si nedělej starosti. Zbývá mi ještě devět prstů, a tvoje povaha se taky může změnit.“

VIII

Trhání hlav

Měli v úmyslu jenom ho zatahat za vlasy. Vůbec mu nechtěli ublížit. A rovnou mu utrhli hlavu. Určitě neseděla dost pevně. Přece se neodlepí jen tak. Určitě nebyla docela v pořádku.

Jakmile je hlava od těla, člověk neví, co s ní. Nejlíp ji někomu dát. Ale nejdřív se musí umýt, jinak obdarovanému ušpiní ruce. Museli ji umýt. Protože když ji někdo dostane a hned má ruce od krve, vzkličí v něm podezření, a zadívá se na vás jako ten, kdo očekává vysvětlení.

„Ále, našli jsme ji, když jsme dělali na zahrádce... Našli jsme ji vedle spousty dalších... Vzali jsme tuhle, protože vypadala nejčerstvější.“ Pokud by chtěl radši jinou... půjdou se podívat. Zatím ať si klidně nechá tu, co má...

Jdou pryč a cítí v zádech pohled, který neříká ano ani ne, upřený pohled.

Co kdybychom se porozhlédli kolem rybníka. V takovém rybníce se najde ledacos. Možná by to spravil obyčejný utopenec.

Člověk si myslí, co všechno v rybníce nenajde. Zatím najde jen starou belu, a může být rád, že není ještě starší.

Kde vzít hlavy na rozdávání? Kde vzít a nevraždit?

„Já bych měl bratrance, dost vzdáleného. Ale podle hlavy jsme od sebe k nerozeznání. Nikdo by nevěřil, že jsme ji našli náhodou.“

„Já... byl by tu Péta, jeden kamarád. Ale ten si ji nenechá jen tak vzít, je to vazba.“

„Chm, to se ukáže. Tamta šla jako po másle.“

I vyrazí, posedlí svou myšlenkou, a přijdou k Pétovi. Upustí kapesník, Péta se shýbne. Se smíchem ho zezadu popadnou za vlasy a zatáhnou, jako by ho chtěli zvednout. Hlava povolí. Utrhla se.

Vřítí se Pétova žena a zuří... „Ochmelka jeden, už zase převrhl víno! Už se s ním